

OTVORENI PODACI

Otvoreni podaci

Prikupljanje i analiza epidemioloških podataka o celokupnoj populaciji, kao i pristup stanovništva vodi za odžavanje higijene, predstavljaju kritični element odgovora na COVID-19. Na različite načine, od objavljivanja statističkih podataka o širenju bolesti do aplikacija za praćenje lokacija sa najvećim brojem zaraženih, vlade širom sveta angažovale su se u cilju prikupljanja podataka kako bi informisale javnost o relevantnim politikama i planovima iz oblasti zdravstva. Konkretno, otvoreni podaci postali su ključni za definisanje odgovora na pandemiju zasnovanog na informacijama. Međutim, od ključnog je značaja osigurati ravnotežu između otvaranja dovoljno podataka koji bi zadovoljili potrebu za informisanjem javnosti i povećanja poverenja u javne zdravstvene politike, istovremeno štiteći privatnost podataka i prava pojedinaca. Stoga su odgovornost, transparentnost i participacija ključni za postizanje ravnoteže pri određivanju mera otvorenih podataka.

Mere otvorenog odgovora odnose se na nekoliko karakteristika otvorenih podataka:

- **Obim/obuhvat otvorenih podataka** - Određene kategorije otvorenih podataka mogu doprineti adekvatnijem odgovoru na pandemiju: medicinski resursi (bolnički kapaciteti, raspoloživost osoblja i opremljenost, količine zaštitne opreme i kapaciteti za testiranje), epidemiološki podaci (podaci o pacijentima, koji se ne smatraju njihovim ličnim identifikacionim podacima, podaci o pruženim uslugama, lečenju i ishodima), ekonomski podaci (primaoci sredstava za hitne namene, registar lične zaštitne opreme, podaci o lancu snabdevanja i iznenadnom porastu cena, podaci koji se odnose na transport), bezbednost hrane, pristup vodi za održavanje higijene, podaci o nasilju (u porodici i na internetu), podaci o istraživanju novih lekova i pristupu u lečenju.
- **Kvalitet podataka** - Važno je da podaci budu razdvojeni (ukoliko je moguće potrebno je prikupljati detaljne podatke razdeljene po polu i geografskim oblastima, kao i u različitom periodu i na različitim nivoima vlasti - lokalni, regionalni, nacionalni) i interoperabili (kako bi mogli da se koriste i ukrštaju među različitim nivoima vlasti, između različitih institucija i međunarodnih baza otvorenih podataka).

- Potrebno je uspostaviti multidisciplinarnе savete ili timove koji bi pomogli u postavljanju prioriteta prilikom sakupljanja, obrade i objavljivanja podataka
- Potrebno je definisati proces standardizacije podataka koji bi omogućio njihovo poređenje među različitim nivoima upravljanja.

Primena mera za oporavak i sprovođenje reformskih procesa podrazumeva:

- Prikupljanje i objavljivanje otvorenih podataka o izdvajanjima koja se odnose na nepovratna sredstva i subvencionisane kredite.
- Usvajanje propisa o čuvanju i upotrebi podataka prikupljenih tokom faze odgovora koja se nastavlja, posebno u vezi sa načinom na koji se podaci mogu iskoristiti u cilju obaveštavanja o budućim planovima za odgovor na pandemiju.
- Uspostavljanje procedura i politika za međunarodnu razmenu podataka radi informisanja o globalnom oporavku.
- Obezbeđivanje sredstva za rad istražnog organa koji bi identifikovao ključne slučajeve zloupotrebe podataka. Takav organ trebalo bi da ima ovlašćenja da preporuči krivično gonjenje (u slučajevima krivičnog dela) i administrativne mere (u slučajevima građanskog ili administrativnog kršenja).

Primeri dobre prakse: U Španiji je nacionalna laboratorija, u saradnji sa OCD, socijalnim preduzećima i volonterima kreirala mrežu koja pruža tehničku i organizacionu pomoć građanima širom sveta za uspostavljanje veb stranice koja promovise napore i inovativne predloge građana kao odgovor na pandemiju. Univerzitet Džon Hopkins u SAD je kreirao epidemiološku mapu kako bi pomogao istraživačima i institucijama zdravstvenog sistema da prate pandemiju preko alata prilagođenog korisnicima. Svi prikupljeni i prikazani podaci su javno dostupni. U Španiji Projekat monitoringa COVID -19 pruža grafikone i narativne analize koje se automatski generišu na svakih sat vremena pomoću posebne aplikacije. Sve proizvedene materijale moguće je besplatno koristiti.

